

Европейски съд по правата на човека

Берехаб срещу Холандия (Berrehab v. The Netherlands)

Жалба № 10730/84

Решение от 21 юни 1988 г.

(резюме)*

Чл. 8: право на семеен живот

Съжителството не е необходимо условие за съществуването на семеен живот между родители и непълнолетни деца. От възприетото в чл. 8 разбиране за семейство следва, че още от момента на раждането на дете от законен и реален¹ брак и по силата на самия му факт, между него и родителите му съществува връзка, съставляваща “семеен живот”, дори и родителите вече да не живеят заедно.

Факти по делото

През 1977 г. г-н Берехаб – марокански гражданин, пребиваващ в Холандия – сключил брак с холандка. През 1978 г. той получил разрешение за пребиваване, “с единствената цел да му бъде дадена възможност да живее със съпругата си – холандска гражданка”, както и разрешение за работа. През 1979 г. съпрузите се развели, а скоро след това им се родила дъщеря. Жалбоподателят бил осъден да заплаща на детето си определена издръжка. Съгласно споразумението между бившите съпрузи, бащата виждал детето четири пъти седмично за по няколко часа. През декември 1979 г. на г-н Берехаб било отказано подновяване на разрешението за пребиваване в страната, поради отпадане на единственото основание за издаването му – прекратеният брак. Жалбите му срещу отказа, мотивирани основно с моралните му и материални задължения на баща, не били уважени. През 1984 г. той бил експулсиран. През 1985 г., след първоначален отказ, получил временна холандска виза, за да се види с дъщеря си, сключил отново брак с майка ѝ и на това основание получил право на пребиваване.

Резюме на решението на Европейския съд

Според жалбоподателите – г-н Берехаб и дъщеря му Ребека – отказът за подновяване на разрешението на г-н Берехаб за пребиваване и последвалата заповед за експулсирането му са нарушили чл. 8 от Конвенцията.

Жалбоподателите твърдят, че приложимостта на чл. 8 в частта му относно гарантираното “право на зачитане на личния и семеен живот” не предполага

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

¹ Има се предвид брак, сключен с действително намерение за водене на съпружески живот, за разлика от фиктивен брак, сключен за постигане на други цели – Б.ред.

непременно постоянно съжителство. Упражняването на правото на контакти с детето и участието в разходите за отглеждането му също били фактори, достатъчни да обосноват наличието на семеен живот.

“Съдът също не гледа на съжителството като на необходимо условие за съществуването на семеен живот между родители и непълнолетни деца. Той е имал случай да приеме, че връзката, която един законен и реален брак, като сключения между г-н и г-жа Берехаб, създава между съпрузите, следва да се разглежда като “семеен живот” (решението от 28.05.1985 г. по делото [Абдулазиз, Кабалес и Балкандали](#)², А.94, стр. 32, § 62). От възприетото в чл. 8 разбиране за семейство следва, че роденото от такъв съюз дете е *ipso jure* част от тази връзка. Вследствие на това, още от момента на раждането на детето и по силата на самия му факт, между него и родителите му съществува връзка, съставляваща “семеен живот”, дори и родителите вече да не живеят заедно. Разбира се, последващи събития могат да прекъснат тази връзка, но в случая не е така.” Макар и по времето на раждането на Ребека родителите ѝ вече да не са живеели заедно, до експулсирането си г-н Берехаб се е виждал с нея с честота и постоянство, които доказват значението, което срещите им са имали за него. “Не може да се твърди, следователно, че връзките на “семеен живот” между тях са били прекъснати.”

Жалбоподателите поддържат, че отказът да бъде подновено разрешението за пребиваване и последвалото експулсиране на г-н Берехаб представляват намеса в правото им на зачитане на семейния живот, като се има предвид разстоянието между Холандия и Мароко и финансовите проблеми, предизвикани от принудителното завръщане на г-н Берехаб в родината му.

Според правителството, за жалбоподателя не е имало пречки да пътува с временна виза до Холандия, за да упражнява правото си на контакти с детето.

“Съдът приема, че в конкретните обстоятелства тази възможност е била твърде теоретична. Нещо повече, г-н Берехаб е получил такава виза едва след първоначален отказ. Така двете оспорвани мерки на практика са попречили на жалбоподателите да поддържат редовни контакти помежду си, макар и такива контакти да са били от съществено значение, тъй като детето е било много малко. В съответствие с това, мерките са съставлявали намеса в упражняването на право, гарантирано от т. 1 на чл. 8, и следва да бъдат обсъдени по т. 2.”

Не се спори, че разглежданите мерки са били предвидени в закон. Според жалбоподателите обаче, с тях не е била преследвана която и да е от изброените в т. 2 законни цели и, по-специално, те не са допринесли за “икономическото благосъстояние на страната”, тъй като са попречили на г-н Берехаб да участва в разходите по отглеждането на детето. Правителството поддържа, че експулсирането е било необходимо в интерес на обществения ред. Комисията е приела, че мерките са съответствали на политиката на Холандия за контрол на имиграцията и следователно биха могли да се разглеждат като предприети със законна цел, като предотвратяване на безредици и защита на правата и свободите на другите.

Съдът достига до същото заключение, като подчертава обаче, че “преследваната законна цел е била по-скоро опазването на икономическото благосъстояние на страната по смисъла на т. 2 от чл. 8, отколкото предотвратяването на безредици – в действителност, поради гъстотата на

² Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. the United Kingdom

населението, правителството е било загрижено за регулирането на пазара на работна ръка.”

Жалбоподателите поддържат също, че оспорваните мерки не са били “необходими в едно демократично общество”.

“При преценката дали една намеса е била “необходима в едно демократично общество” Съдът взема под внимание свободата на преценка, която е оставена на договарящите държави. В тази връзка той приема, че Конвенцията по принцип не забранява на договарящите държави да контролират влизането и продължителността на престоя на чужденци. Съгласно установената практика на Съда обаче, “необходимостта” предполага намесата да отговаря на належаща обществена нужда и, по-точно, да е пропорционална на преследваната законна цел.” Съдът подчертава, че преследваната законна цел трябва да бъде съпоставена със сериозността на намесата в правото на жалбоподателите на зачитане на семейния им живот. “Що се отнася до преследваната законна цел, трябва да се подчертае, че в настоящия случай не става въпрос за чужденец, който иска за пръв път да влезе в Холандия, а за човек, който вече законно е живял там няколко години, който е имал дом и работа и от когото правителството не твърди да е имало каквито и да било оплаквания. Освен това, г-н Берехаб вече е имал и истински семейни връзки в страната – бил е женен за холандка и от брака е било родено дете. Относно обхвата на намесата следва да се отбележи, че между г-н Берехаб и дъщеря му от няколко години са съществували много близки отношения и че отказът да му бъде дадено независимо [от брака му] разрешение за пребиваване и последвалото експулсиране са заплашвали да прекъснат тези връзки. Тази последица на намесата е била особено сериозна, тъй като Ребека е имала нужда да остане в контакт с баща си, особено като се вземе под внимание, че е била много малка. Предвид тези особени обстоятелства Съдът счита, че не е бил постигнат подходящ баланс между засегнатите интереси и че, следователно, е имало диспропорция между използваните средства и преследваната законна цел. При това положение Съдът не може да приеме оспорваните мерки за необходими в едно демократично общество. Поради това той стига до заключение, че е налице нарушение на чл. 8.”³

По отношение на направеното оплакване по [чл. 3](#) от Конвенцията Съдът намира, подобно на Комисията, че никой от жалбоподателите не е бил подложен на третиране с достатъчна степен на суровост, за да съставлява “нечовешко” или “унизително” отнасяне по смисъла на тази разпоредба.⁴

Във връзка с направеното искане за справедливо обезщетение Холандия е осъдена да заплати на жалбоподателите сумата от 20 000 холандски гулдена като частично обезщетение за направени пътни разноски и обезщетение за претърпени неимуществени вреди.

³ Решението е взето с мнозинство от 6 гласа срещу 1.

⁴ Решението е единодушно.